

# De Heraut

van de

## Gerreformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1831 (Staatsblad N<sup>o</sup>. 124.)

Zondag 6 November 1898. N<sup>o</sup>. 1089.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.  
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE; Bureau: Warmoesstraat 99, te Amsterdam.  
Inzendingen, die later dan Donnerdag's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden / L. 20, voor het Buitenland per jaar / 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.  
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren en aan het Bureau te Amsterdam.  
Advertentie: van 1 tot 6 regels / L. 20, voor elke regel meer 20 Cent.  
Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Vereen. 12 Ct. p. regel

### Van de gemeene Gratie.

DERDE REEKS.

LXI.

En de Heere God maakte voor Adam en zijne vrouw rokken van vellen, en toog ze hin aan.  
Gen. 3 : 21.

Vatten we alzoo de uitkomst der voorgaande bespreking saam, dan blijkt voor eerst dat God tweemaal soort creaturen schiep, eenzijdig creaturen, aan wie Hij geene, en anderzijds creaturen aan wie Hij wel beschikking over middelen gaf. De eeder op den Libanon leeft bewusteloos zijn plantenleven, de adelaar strijkt uit zijn adelaarsnest omlaag, grijpt het lammetje als zijn prooi, en heft het hoog op in de lucht, om er in zijn nest zijn jong mee te voeden. En in de tweede plaats vonden we, dat het gebruik van middelen toeneemt, naarmate het schepsel hooger staat. In de plantenwereld bijna niet gekend, vertoont zich dit gebruik van middelen eerst recht duidelijk bij de hooger aangelegde dieren, en het is bij de dieren, die het hoogst staan, dat dit gebruik van middelen het sterkst voorkomt. Vooral bij de mier is dit bijna ongelooft, en de Heilige Schrift die ons niet op den aap, maar op de mier wijst, om ons de dierenwereld naderbij voor ons besef te brengen, strookt ook in dit opzicht veel beter met de werkelijkheid der natuur, dan zoo menige onderstelling der hedendaagsche geleerden. Deze toch letten uitsluitend op overeenkomst in lichaamsbouw, de Schrift daarentegen vestigt veel meer de aandacht op de levenswijzen, en op het saamleven, zoo van menschen als mieren in een verbinding, in een soort maatschappij.

Doch hoe dit zij, de regel is en blijft, dat het gebruik van middelen afneemt hoe lager een schepsel in de rij der schepselen staat, en daarentegen toeneemt, hoe hooger zulk een creatuur zijn plaats op de ladder der schepping vindt. En dit nu zoo zijnde, zoo volgt hieruit rechtstreeks dat van den mens als onder alle schepselen op deze planeet het hoogst staande, verwacht mag worden, dat hij het gebruik van de middelen het allersterkst zal zijn. Dit blijkt dan ook zoo te wezen. En zij, die bij den mens dit gebruik van middelen afkeuren en tegengaan, voelen blijkbaar niet, dat zij hierdoor den mens niet verhoogen, maar verlagen; ze zien niet in, dat ze door hun zonderling opzet tegen geheel de orde van Gods schepping ingaan; en nog minder blikken ze te ontwaren, dat ze door metterdaad alle gebruik van middelen uit ons leven weg te nemen, ons naakt in de wildernis zouden uitzenden, om er te

sterven van honger of de prooi te worden van het wild gedierde. Zij die hun verzet tegen alle gebruik van middelen het verst en het sterkst drijven, gaan dan ook zoo ver niet. Zij kleeden zich, ze wonen in goed gebouwd en wel voorziene huizen, ze eten toebereide spijs, en gunnen zich het gebruik van alle gemakken des levens. Doch hiermee is hun inconsequentie dan ook openbaar.

Een voorbeeld moge dit ophelderen. Er verbreidt zich tegenwoordig in Amerika, in Engeland en in Duitschland een nieuwe sekte, die zich noemt *The Christian Scientists*, d. i. de mannen der Christelijke wetenschap. Treedt men hun kerk op de vierde Avenue te New-York, gedurende den dienst binnen, dan vindt men voor de rijen banken een breed platform, waarop met bloemen omhangen en omvlochten Chinese vazen prijken, achter het platform is het orgel, en daarbij een plaats voor het zangkoor. Voorop dat platform staan twee lezelaars naast elkander, en voor den eenen staat een vrouw, voor den anderen een man, die beiden niets doen dan om beurt voorlezen. Er wordt geen vrij woord gesproken. De vrouw doet niets dan met een zilveren stemgeluid zinsneden uit de Heilige Schrift voorlezen, de man niets dan bij afwisseling zinsneden voorlezen uit het Boek van de *Christian Scientists*. Gezongen wordt er betrekkelijk weinig, gebeden zooged als niet, en de strekking van zulk een dienst is blijkbaar, om door een indrukwekkend, gezaghebbend, langzaam en plechtig lezen de hoorders te biologeeren. Wat nu is het stelsel van deze *Christian Scientists*? Men vindt het uiteengezet in het werk van Rev. Mary Baker Eddy getiteld: *Science and Health, key to the Scripture*, d. i. Wetenschap en gezondheid, sleutel tot de Heilige Schrift. De strekking van dit geschrift wordt in een rondgedeelte tractaat aldus samengevat in een brief, waaruit we dit als de hoofdzak overnemen:

Toen de heer N. den staat waarin ik toenmaals verkeerde had gadeslagen zijde hij tot mij: „Gij hangt te vast aan de letter, gij moet u meer verlaten op het geestelijke. Gij moet de wetenschap van het Zijn bestudeeren, denk niet ziekte te genezen, maar *zonde te genezen*." Ik vatte zijn meening dadelijk ik bevestigde, dat ik in de verkeerde richting gewerkt had door aan het natuurlijke meer dan aan het geestelijke mijn aandacht te wijden. Mijn voornamen en eenig oogmerk toch scheen genezing te verkrijgen van het zoogenoemde podagra; waarbij ik dan de behandeling door Geest gebruikte of het medicijn was. Ik dacht alleen aan mijn herstelling van pijn en kreupelheid, en in de verachting van een plotselinge genezing, veronderstelde ik mij maar aldoor, dat ik niet kon optaan en wandelen als een volkomen hersteld mens. Tot mijn verrassing bevond ik, dat het verstaan van de letter maar alleen de menselijke bijstand was om mij op het verstaan van het geestelijke voor te bereiden; als het ware de trede tot dat geestelijke; en dat, indien ik op dit punt van ontwikkeling bleef staan, ik nooit tot een blijvende genezing

zou komen. Want de letter alleen kan niet genezen. Mijn oogen waren nu geopend. Ik kwam tot zekerheid dat in *vrede, zonde en sterfelijkheid* de moeielijkheid wortelde. Verdelg zonde, en ik zou vrij zijn van alle krankheid.

Toen kwam de vraag in mijn ziel op: hoe doe ik zonde? Ik trachtte bij alle gelegenheden tegenover alle menschen recht te handelen. Ik denk niet, dat ik zulk een groot zondaar ben. Ik heb geen bijzonder slechte gewoonten. Ik word niet dronken, ben geen zuiper of een godslasteraar. Ik ben voorreker beter dan de meeste menschen. Ik tracht den gouden regel te volgen. Waarom moest ik dan al deze jaren van ellende dooreleven? Koester ik den minsten wrok tegen iemand? Ik zou daar geen neen op kunnen zeggen. Voel ik eenig wreakegevoel, belust naar den dag waarop ik voldoening zal krijgen van iemand die mij schijnbaar beleedigd heeft? Ik kon niet volkomen waarheid daar geen neen op zeggen. Benijd ik iemand? Ja! Heb ik alle menschen lief? Een volmondig neen. Is het mijn wil harddringendheid zoo ver van mij afstooten als ik het leven zoek? Voorreker niet. Tracht ik mijn begeerten en hartstochten te beheerschen? Zij beheerschen mij in de minste. Heb ik een ander levensdoel behalve: eten, drinken en vroolijk zijn, want morgen sterven wij? Zie, wanneer wij zonder omwegen tot op den bodem der zaak gaan, wanneer wij het klatergoud dat ons sterfelijk leven versiert afschudden, dan is dat ongeveer de levensweg van de meeste menschen, mij zelf niet uitgelezen.

Zoo ging ik dan voort mij zelf te onderzoeken, totdat ik vond, dat ik niet half zoo goed mensch was als ik werd gedacht had, en dat ik Gods Wet elken dag van mijn leven ongehoorzaam was. Ik had nog niet verder gezien dan het natuurlijke. Wie ben ik? Wat ben ik? Ben ik als mensch sterfelijk of onsterfelijk? Ik moet het een of het ander zijn? Ik weet dat beide tegelijk niet waar kan wezen. Wat was het werkelijke? Het eindige, stof, lichaam, wat een begin heeft en einde zal hebben, of het oneindige, de idee Gods, die nooit een begin en nimmer een einde heeft? Indien het stoflichaam zonder de sterfelijke zinnen niet kan denken, spreken, bewegen, of pijn ondervinden, dan moeten het alleen de sterfelijke zinnen zijn, — en niet het lichaam — die zonde, ziekte, pijn en dood veroorzaken. Stof kan het niet zijn, want stof is niets zonder de sterfelijke zinnen. Derhalve moeten het de sterfelijke zinnen zijn, anders gezegd, de vleeschelijke geest die zonde veroorzaakt. Wat is zonde? Dwaling, kwaad, het tegenovergestelde van waarheid of goed. Verdelg zonde voor het sterfelijk bewustzijn, en de waarheid heeft geen tegenstelling. Alles zal dan waar zijn, en er zal geen zonde, ziekte, pijn of dood meer zijn. Hoe kunnen wij zonde verdelgen? Door te verklaren en gadeslaan, dat God alleen werkelijk is; dat God geen sterfelijkheid heeft; dat Hij almachtig, alomtegenwoordig, en alwetend is; dat Hij is Alles in Alles en dat er niets werkelijk kan zijn buiten Hem; buiten Zijn idee en Zijn eeuwige waarheden. Al het andere is insubstansie.

Maar ik hoor u deelsde vraag stellen die ik deed. Wat moet men verstaan onder het niet-werkelijke? Is het op hetzelfde oogenblik dat iemand blijkbaar kwelling uitstaat voor hem mogelijk te verklaren, dat hij geen pijn heeft, dat zijn niet-werkelijk is, dat zijn een leugen is? Ik antwoord: ja. Sterfelijkheid geest kan slechts één gedachte op een en hetzelfde oogenblik vasthouden. Pijn is slechts een voorwaarde. Indien iemand het voorwaarde van en het bestaan van de pijn in zijn denken zou ontkennen, dan zou er op het oogenblik van dat denken geen pijn zijn. Ga nu voort die gedachte van ontkennen vasthouden, en breng u zelf tot het klare inzicht van uw eigen onsterfelijkheid. Breng de gedachte over tot Geest, want God is Geest.

Denk u in, dat gij de geestelijke mensch zijt, roep voortdurend om Geest, houd Geest in het denken; en gij zult gedurende de voortzetting van dat denken geen pijn hebben. Geestelijk denken zal het sterfelijk voorwaarde van zonde, ziekte en dood den voet lichten; en in verhouding tot de invloeding van en het vasthouden aan het geestelijk denken, zal het sterfelijk denken vernietigd worden. Zonde en krankheid zullen verdwijnen, wij zullen bij toeneming vergeestelijkt worden, tot wij eindelijk een staat van volkomen harmonie bereiken, die Hemel is. Den beginnende in de (christelijke) wetenschap zal het wel menigmaal moeilijk schijnen op dat oogenblik geestelijk denken in zich te brengen en vasthouden, die oogenblikkelijke verandering van het niet-werkelijke in het werkelijke te ervaren, maar dat kan dan ook alleen worden verkregen door aanhoudend geestelijk begaen.

Aanhoudend ontkennen dat alleen in woorden bestaat, zonder geestelijk denken, zal niets aantasten.

Toen ik zoo gadeslagen had dat mijn enig oogmerk waarom ik mij aan de behandeling der Christelijke wetenschap onderwierp mijn genezing van het podagra was en daarvan alleen, en dat ik daarbij die behandeling aanwendde alsof het medicijn was, mij toegediend door een arts, besloot ik naar de ware oorzaak van mijn kwelling te zoeken en toen ik die geraden had, werd ik een nieuw mensch. De wetenschap van het Zijn, dat is de kennis van mijn ware bestaan als een geestelijk en niet als een sterfelijk of sterfelijk mensch had een eerste plaats in mijn denken. De vrees was vernietigd, de chemicalisatie \*) verdween, geestelijke gedachten vervulden mij. Het bestaan van krankheid verdween in het niet, en van af dat oogenblik, werd God met al Zijn waarheden mijn alles, en het podagra was nu volkomen vernietigd. Zoo zal het niet u gaan, wanneer gij het denkbeeld van alleen genezing van pijn en kreupelheid te behoeven, opgeeft. Gij kunt zonder een strijd geen volkomen genezing tot stand brengen. Want het oude sterfelijke denken zal, duizendmaal op een dag, in zoo menigvuldig mogelijke vormen, zijn aanspraken doen gelden. Leg uw wapenrusting geen oogenblik af! Wees bereid de werkelijkheid van zonde en krankheid in uw denken te ontkennen. Ontken de werkelijkheid van uw sterfelijk bestaan. Verklaar in uw denken, dat het voor u, omdat gij onsterfelijk zijt, onmogelijk is zonde, krankheid of dood te ervaren; want de zuiver geestelijke mensch is eeuwig, en kan de folteringen der sterfelijkheid nimmer ondergaan. Laten deze gedachten u steeds vervullen, en gij zult gestadig in geestelijkheid toenemen \*).

Gelijk men ziet, schuilt hier een geheel stelsel achter. Ons wordt gezegd, dat ons eigenlijk wezen geestelijk is, en dus al het onsterfelijkheid onsterfelijkheid is. Het is een stelsel afgeleid uit de denkbeelden van Fichtes wijsbegeerte. Door ons in onszelven terug te trekken, moeten we nu derwijs ons lichaam, en al wat aan ons lichaam is, voor ons besef tot niets herleiden, dat pijn geen pijn wordt, en geen kranke aandoening meer mach over ons heeft. In een postscriptum voegt de schrijver er bij: Twee jaren zijn sinds verlopen, en gedurende al dien tijd, heb ik niet alleen nooit medicijn gebruikt, maar ook „never resorted to any other material things", nooit mijn toevlucht genomen

\*) De *Christian Scientists* verstaan daartoe een heviger voorstand van de ziekte als reactie bij het begin der behandeling.

tot eenig stoffelijk middel. Nu betwisten we niet, dat metterdaad op deze wijze kwalen verdwenen zijn. Men heeft hier te doen met dezelfde actie die werkt in de genezingen te Lourdes in de Pyreneeën, en waarop we later terugkomen. Thans merken we alleen op, dat bij deze *Christian Scientists* het stelsel het zuiverst uitgewerkt, en het helderst beleiden is. Het is een poging om ons tot zoo sterke geestelijke concentratie in het binnenste van ons wezen te brengen, dat onze ziel de sterkst mogelijke zelfstandigheid verkrijgt, en de afhankelijkheid van het lichaam tot de kleinste evenredigheid worde teruggebracht. Juist dus het tegenovergestelde van die slappe, weeke naturen, die letterlijk aan hun lichaam, met alle kleine erupties en kwalen hangen, en daardoor feitelijk zoo bitter lijden, en wier genezing juist daardoor zoo bemoeilijkt wordt. Alle doctoren erkennen thans dat in tal van ziekten, o. zooveel afhangt van wat ze noemen „het moreel" van hun patient. Staat dit hoog, dan kunnen ze veel beter vorderen, dan wanneer dit laag staat. Dat er mannen zijn, die de felste kiespijn, in oogenblikken dat ze handelen moeten, door hun wilskracht geheel bedwingen, is o. a. van Bismarck bekend. Wat kwalen niet al onderdrukt worden op het oogenblik, dat men den kansel beklimmen moet, weet elk predikant bij eigen ervaring. Meer dan één, die half ziek den kansel opging, voelde zich, als hij er weer afkwam flink en zelfs beziel. We denken er dus niet aan, te ontkennen, dat er in heel dit stelsel een deel waarheid schuilt. Tegen het stelsel als zodanig merken we thans alleen dit op, dat wie meent er zoo voor te moeten staan, dan ook geen voedsel moet gebruiken. Is metterdaad ons geestelijk bestaan alleen wezenlijk, en ons lichamenlijk bestaan alleen schijn en verbeelding, en dus onwezenlijk, dan is het even onzin om voedsel, als om medicijn te nemen. En antwoordt men daarop, dat men ook geen wezenlijk voedsel neemt, dat ook dit slechts schijn is, dan spreekt het vanzelf, dat hetzelfde ook van de medicijn geldt, en dat het dwaasheid is, een schijngebruik van medicijn, dat onwezenlijk is, en niet feitelijk plaats grijpt, te willen bestrijden. En houdt men nog aan, en zegt, dat juist de verbeelding, dat men medicijn gebruikt, de ziel verzwakt, welnu, dan geldt geheel hetzelfde van de verbeelding dat men voedsel nuttigt. Dan moet men ook dit afleggen, om zoo eerst tot een zielsstaat te geraken, die het lichaam geheel opzij zet.

Maar al geldt dit tegen deze *Christian Scientists*, het geldt niet tegen anderen, die op het stuk van medicijn evenzoo denken, maar op grond van een heel andere onderscheiding, en geheel omgange buiten Fichtes filosofie. Die anderen toch oordeelen, dat men hier onderscheid moet ma-

### De Zending.

VI.

Celebes, het kleinste der groote Soenda-eilanden, is zeer grillig gevormd. Uit vier schiereilanden bestaat het, waarvan het zuidelijkste en noordelijkste voor ons bestur het belangrijkste zijn en voor de zending het gewichtigst. Op het eerstgenoemde schiereiland, in de nabijheid van het schoone gelegen Makassar (ook wel Vlaardingenoemd), liggen Bonthain en Boeleomba, waar het Nederlandsch Zendinggenootschap in 1852 op aansporen van Dr. Matthies, den vertaler des Bijbels in het Boegeneesch, een tweetal zendelingen, Goudwaard en Donselaar, heen zond. Lang hebben deze zendingsposten niet bestaan, tengevolge van den tegenstand der Europeanen. Ze werden als zoo danig opgeheven en veranderd in hulppredikersplaatsen.

Anders is het evenwel gegaan op het noordelijkste schiereiland, een land zoo overrij aan natuurschoon, dat velen het boven Java plaatsen. Toen onze vaderen zich in 1661 hier vestigden, hebben zij veel moeite gedaan, om in dit schoone land, thans de Minahassa (verbond) van Menado genoemd, de kerk van Christus te planten. De bewoners, Alfoeren, waren toen rawe heidenen, door den bekenden geschiedschrijver van onze Oost in de 17de eeuw Ds. Valentijn, genoemd: „booze menschen, dolle duivelsverreder, drinkers van sagowijn, twistieke barbaren." De Portugeezen, vóór de Hollanders in Menado gevestigd, hadden te vergeefs beproefd hen Roomsche te maken. 't Mahomedanisme was door hen verworpen. De Nederlanders slaagden bij hen beter met de verkondiging des Woords. Toch bestond daar in 1795 nog slechts een enkele gemeente van 500 zielen, die van Menado. In 1822 verscheen het Nederlandsche Zendinggenootschap er met de zendelingen Lammers en Müller, die echter beiden spoedig stierven. Na hen kwam Hellendoorn, de latere hulpprediker van Menado. Hij werd opgevolgd door de broeders Riedel en Schwarz, Duitschers van geboorte, die eigenlijke planters van de kerken in de Minahassa. Hunne medewerkers zijn geweest, de broeders Heilmann, Wilken, Lincman, Ullers, Rooter e. a. Door dezen arbeid heeft de Koning der kerk bijna de geheele Minahassa gechristianiseerd en de woeste Alfoeren aldaar, die bevocht waren door hun koppensnellen, veranderd in beschaafde Christenen. Jammer, dat in de laatste jaren, ook

het modernisme door zendelingen aan de Alfoeren is gebracht, terwijl Rome hen tegenwoordig beproeft te winnen voor zijn bigelof. Evenmin komt het de ware zending ten goede, dat vele zendingscholen, uit geldgebrek, aan het gouvernement van Indie zijn overgedaan, waardoor zij kweekplaatsen van het liberalisme zijn geworden.

Noordelijk van Celebes liggen de Sogei- en Talout-eilanden, waar onder de Oost-Indische Compagnie bloeiende kerken waren, die echter in verval raakten, toen zij aan zich zelf werden overgelaten. Toch vond de zending v. d. Cappell er in 1856 nog 30,000 Christenen, die verlangend uitgingen naar leeren en door tusschenkomst van Ds. Heldring, kregen zij zendelingen als Richter, Taufman, Kelley, Schröder, Stellen. Laatstgenoemde is nog in leven en smaakt het voorrecht met drie schoonzonen op de Sangi-eilanden te arbeiden in dien dienst des Woords.

Ons laatste bezoek aan het zendingssterren in onze koloniën geldt het eiland Borneo, waar wel de Oost-Indische Compagnie reeds in 1643 te Pontianak een factor had, doch eerst in het laatst der 18de eeuw eenigszins invloed van betekenis kreeg. Het volk des lands, de Dajaks, werd zeer gevreesd om zijn vergiftige pijlen, zijn koppensnellen en zijne bloedige wreedheid. Thans heet het eiland grotendeels aan ons gezag onderworpen; 't andere deel behoort aan den radsjah van Serawah, zoon van een Engelschman, James Brooke, die onder bescherming van Engeland staat. In 1834 vestigden zich zendelingen van de American Boston Board te Pontianak en later (in 1842) de Kahanagan. De resultaten van dezen arbeid waren evenwel zoo gering, dat de zendingsposten werden opgeheven en het genoemde genootschap zich terugtrok. Standvastiger was het Rijnlandsche Zendinggenootschap, dat zijn arbeid op Borneo in 1835 begon, met mannen als Heijer, Barnstein e. a. En die volharding zag zich beloond, want in 1859 waren er reeds 8 zendingsposten op 't eiland, waaronder Bethabarrah, met meer dan 700 leden. Doch toen werd een klapslag de vrede verstoord. Onverwachts vielen de heidensche Dajaks op de zendingsstations aan en vermoordden de zendelingen Hupperts, Kend, Rot (met zijne dochter), en Wiegand (met vrouw en kindje), alsmede den Chinees Andreas, die, door van Christus af te vallen, zijn leven had kunnen redden. De zendelingen, die nog ontvlucht waren, begaven zich naar Batavia, doch keerden reeds in 1862 naar Borneo terug. 't Wereld echter reeds 1866, eer zij van de Regering wederom vergunning kregen, om het oude zendingssterren te bezetten, waar thans o broeders werken. Het seminarie van inlandse helpers te Kwalla Kapocas, door hen opgericht, is opgeheven, nadat op initiatief van den Bataviaanschen predikant

Schuurmers— in 1878 een kweekschool voor 't zelfde doel is opgericht te Dejoek, in de nabijheid van Batavia gelegen.

Van Borneo overstekende naar het vasteland van Azië, bereiken wij het eerste het schiereiland van achter-Indië, waar vooral, behalve in het zuiden (Malakka), het Boeddhisme staatsgodsdienst is. Het eerst komen wij in het rijk van Siam, welks inwoners bestaan uit Thai, Laos, Chinezen, Maleijers en Kambodjansen. Onder de Chinezen is de zendingsarbeid het voorspoedigst geweest. De Roomsche zending heeft in Siam 12,000 onder het gezag des pausen gebracht, meest alleen Chinezen. Gutslaff (1828) en later de Amerikaansche Baptisten, bepaalden zich ook tot de Chinezen. Toch mochten dezen in 1840, ook den eersten uit de Thai doopen. Onder laatstgenoemd ontzond volk waren Amerikaansche Presbyteriaansche zendelingen iets gelukkiger, ofschoon de drie gemeenten, die zij geplant hebben, niet meer dan 296 heeft, die tot het Avondmaal toegelaten zijn.

Onder de Laos vond het Evangelie gereedelijker ingang. Reeds in 1866 werden de Presbyterianen (Amer. Presb.) door den vorst van Siam's vorst, in dat deel zijn rijk, in zijne hoofdstad genood, en vonden zij gehoor bij 't volk. Drie jaren later echter, veranderde de gezindheid des vorsts jegens het Christendom, en vielen de eerste martelaren. Een donkere tijd scheen aan te breken voor de Christelijke kerk, toene de dood den tyran velde en de zending ruime adem haalde. De 6 kerken bij de Laos hebben 1115 die tot 't Avondmaal zijn toegelaten.

Malakka wordt weinig bezocht, alleen heeft Singapore, dat grotendeels door Chinezen is bewoond, als profestation voor de Chineesche zending dikwijls gediend.

Het rijk van Birma, bewoond vooral door Birmanen, Karenen en Hindoes, werd in 1807 het eerst door zendelingen bezocht. De Engelsche Baptisten beproefden toen te Rangoen, aan de Irrawaddy het Evangelie onder het volk te brengen 4 jaren lang. Veel werd door hen niet verricht. Krachtadiger trad Adoniram Judson, die in 1813 uit Kalkutta naar achter-Indië kwam, op. Toch mocht hij eerst in 1819 den eersten Hindoe doopen. De beide oorlogen van 1824 en 1852, tusschen den koning van Birma en Engeland, deed de zending schade, maar aanzien telkens bij den vrede, de Engelsche overwinnaar terrein won, kregen Judson, de Price en andere zendelingen van het Amerikaansche Baptistengenootschap, een ruimer veld voor hunnen arbeid. Geheel Birma stond voor hen open, nadat Engeland in den oorlog van 1885 den wreeden koning Thiba had onttroond en zijn zijk bij zijne bezittingen gevoegd. Later kwam ook de Anglicanische kerk hier arbeiden. Onder de Birmanen zijn de vruchten der zending nog weinige; zeer groote zijn er echter sinds

1828 door beide genoemde missies onder de Karenen gevestigd. Niet minder dan 80,000 Karensche Christenen telde men in 1890, die voor het grootste gedeelte zelf zorgen voor den dienst des Woords en des sacraments. Het land in den oosten van achter-Indië, Kotschew China, Tonkin en Kambodja, wordt door Roomsche zendelingen bezocht.

Steken wij nu de golf van Bengalen over, dan komen we in voor-Indië, dat bijna geheel onder Britsche heerschappij staat. Engeland's koningin is keizerin van Indië. De bevolking van dat rijk mag gerust op meer dan 250,000 menschen berekend worden, welke onderling verschillen in beschaving, godsdienst en taal. Door de 57 miljoen Mohammedanen, 207,000,000 Hindoes, 7,000,000 Budhisten enz. worden 123 talen gesproken. De eerste-nomden, verdeeld in kasten, staan tegenover het Christendom het vijandigst; vooral de hoogste klasse, die der Brahmanen, is ongevoelig voor de waarheid Gods, ofschoon er toch ook uit hun midden zijn, die de knie voor Christus hebben gebogen.

De zending heeft in dit machtige schiereiland met onmoeielijke moeielijkheden te worstelen en hare vruchten zijn zeer verschillend. Waar het Brahmanisme heerscht, zoals in het Gangesdal en Bengalen, zijn ze zeer weinig, ook in Parichab, Sindh, waar vele Mahomedanen wonen. In het zuiden daarentegen, in het land der Telugus en Tamulens, heeft de kerk van onzen Heere zich zeer uitgebreid. Reeds in de eerste eeuwen na Christus, werd hier de banier des kruises geplant. De overlevering verhaalt van de apostelen Thomas en Bartholomeus, dat zij uit Parthien en Arabie naar voor-Indië zijn overgestoken, met het Evangelie van Christus, eerst op de kust van Malabar, later op die van Coromandel. Hoe dit zij, vast staat, dat hier reeds in de 2de eeuw Christenen gewoond hebben, die onder een eigen bisschop stonden, welke zijn wijding langen tijd te Antiochie in Syrië ontvangen moest. Toen de Portugeezen in het begin der 16de eeuw den weg naar Indië ontdekten hadden en hier landden, vonden zij op de kust nog velen van die Thomas Christenen, met wie zij betrekkingen aanknoopen, en die zij eindelijk afhankelijk maakten, van den te Goa gevestigden pauselijke aartsbisschop. Veel hebben de Jeuziten in deze streken gearbeid tot uitbreiding van het pausdom. 't Getal Roomschen in Indië wordt gerekend op 1,700,000, waarvan 200,000 onder Portugal's (Goa), 210,000 onder Frankrijk's (Pondicherie) de overigen onder Engeland's bestuur staan.

DE GAAY FORTMAN.



## Rectorale oratie.

De *Herant* is gewoon een kort verslag van de rectorale oratie, waarmede 20 October de overdracht van het Rectoraat aan de Vrije Universiteit plaats vindt, reeds in deze week aan zijn lezers mede te deelen. Dat het ditmaal niet geschiedde, was niet te wijten aan mindere waardering van hetgeen de afredende Rector als laatste vrucht van zijn Rectoraat ons bood, maar aan de uitlandigheid van onzen Hoofddirecteur, waardoor de *Herant* in half formaat verscheen. Nu ons blad weer tot zijn normale grootte is teruggekeerd, haasten wij ons het gepleegde verzuim te herstellen.

Prof. Dr. F. L. Rutgers, die het Rectoraat zou overdragen aan Prof. Dr. A. Kuyper, had ditmaal niet zooals vroeger een kerkrechtelijk, maar een kerkhistorisch onderwerp gekozen, voor welke afwisseling men hem zeker niet ondankebaar zal zijn. Reeds lang toch was niet spanning tegemoet gezien enige vrucht van de historische studies, door dezen hoogleraar gemaakt. Men wist, dat deze studies voor een groot deel het leven van Calvijn betroffen. Wie iets weten wilde omtrent het leven van Calvijn, klopte dan ook nooit tevergeefs bij dezen hoogleraar aan. En reeds lang werd de vraag gedaan, waarom van de hand van een zoo kundig historicus ons niet geschenken werd, wat nog steeds een desideratum blijft, het levensbeeld van Calvijn door een Calvinist ons geteekend.

Prof. Rutgers heeft in zijn rectorale oratie er terecht aan herinnerd, dat zulk een levensbeschrijving niet te geven is dan na een ernstige en onafgebroken studie, die tientallen van jaren vordert. De invloed van Calvijn is zoo breed geweest; zijn werkzaamheid omvatte bijna heel de destijds bekende wereld; de door hem nagelaten geschriften vormen een bibliotheek op zich zelf. Het beeld van zulk een man schetst men niet met het penseel van een Frans Hals, in enkele uren, met een losse streep hier en daar. Daartoe is meer zelfs dan de meesterhand van een Rembrandt, is de toewijding van heel een leven noodig. En wie zal het dan onze Hoogeschool verwijten, dat zij, na zoo kort bestaan, nog geen monument heeft opgericht voor den Reformator, uit wiens heilig beginsel te leven haar roeping en haar eere is!

Toch heeft Prof. Rutgers eenigermate aan het reeds lang uitgesproken verlangen willen voldoen. Uit de opgehoofte schatten deed hij een greep. Wat voor ons Nederlandsche Calvinisten wel van het meeste belang is, de invloed, dien Calvijn heeft uitgeoefend op de reformatie in ons land, werd het thema zijner rede. Ook dit onderwerp werd nog begrensd. Het gold niet de vraag, welken invloed de beginselen door Calvijn in het licht gesteld, op de ontwikkeling van ons volk hebben gehad; hoe het stempel van Calvijn's geest, in het karakter van ons volk diep en onuitwisbaar is ingesneeden; welke gevolgen dit voor de ontwikkeling der Gereformeerde kerken in Nederland, voor de nationale onafhankelijkheid van ons vaderland, voor den bloei van wetenschap en kunst heeft gehad. Zulk een onderwerp ware te rijk voor een rectorale oratie, die slechts enkele uren duren kan. Het onderzoek liep alleen over de vraag welk rechtstreeksch en persoonlijk aandeel Calvijn heeft gehad aan de reformatie van Gods kerk in ons vaderland. Schijnbaar moge het onderwerp daardoor aan belangrijkheid voor het algemeene publiek hebben verloren. De opsomming van al de Nederlanders, bekende en onbekende, die tijdens het leven van Calvijn met hem in aanraking zijn geweest, of onder zijn invloed hebben gestaan, boezemt meer eerbied in voor de beleezenheid van den spreker dan dat het tot belangstelling prikkelt. Maar wie op de hoogte was met den stand van het historische geding, behoefde het slot dezer rectorale oratie niet af te wachten, om te gevoelen, dat het hier ging om een der meest belangrijke vraagstukken onzer vaderlandsche kerkgeschiedenis; dat hier een pleidooi werd geleverd voor het eerstegeboorterecht van het Calvinisme; dat revisie werd aangevraagd van een vonnis, waaronder de Calvinistische actie van de 16e eeuw in Nederland nog altoos smadelijk gebogen ging.

Kerkelijke en wereldlijke geschiedschrijvers hadden elkander telkens weer de legende nageschreven van een Calvinisme, dat geïmporteerd over de Franche grenzen doot enkele Calvinistische predikers, als een werkerplant de edelste sappen van den oorspronkelijken Nederlandschen reformatorischen stam naar zich had toegezogen en dien had vermoord. De bedoeling van die legende was duidelijk. Het Calvinisme moest als een indringer aan de kaak gesteld en aan de eigen richting, hetzij dan Remonstrantisch of Zwingliaansch, het bevel van oorspronkelijk en echt Nederlandsch worden uitgereikt. Prof. Rutgers heeft met de stukken in de handen, soms snijdend scherp, maar altoos overbiddelijk logisch, de onjuistheid van deze aanklacht aangetoond. De familiepapieren zijn alle doorsnuffeld; de stamboom is tot in de verste vertakkingen nagespeurd; de geestelijke verzaameling van Calvijn en de mannen, die bij ons de reformatie in later periode geleid hebben is gelieken. Voor de rechtbank der historie is het pleit gewonnen.

Het kort overzicht, dat van deze rectorale oratie in de bladen verscheen, moge hier een plaats vinden.

De afredende Rector, Dr. F. L. Rutgers, hield een rede over *Calvijn's invloed op de Reformatie in de Nederlanden, voor zover die door hemzelf is uitgeoefend*.

Na eenige algemeene opmerkingen, o.a. over Calvijn's sympathie voor de Nederlanders, werd door spreker in het licht gesteld, hoe nog bij

ken tusschen hetgeen rechtstreeks voortvloeit uit onze schepping, en tusschen datgene wat een gevolg is van de zonde. Wat we uit de schepping hebben, zoo zeggen dezen, is onze natuur. Wat tot de natuur behoort, moet zijn gang en zijn loop hebben. Te eten en te drinken zijn even natuurlijke behoeften als dat we moeten ademen en slapen. Daartegen mag zich dus niemand verzetten. Maar heel anders staat het met lichamelijke gebreken, ziekten en krankheden. Die zijn niet uit de natuur, maar uit den vloek om der zonden wil. Hierin openbaart zich de toorn Gods. God brengt deze over ons, om onze ongerechtigheid. Hier hebben we dus te doen, niet met een natuurlijke, maar met een geestelijke oorzaak. Zoolang nu die geestelijke oorzaak, d.i. de zonde, door ons wordt vastgehouden, moet ook de ziekte daaruit als gevolg voortkomen. En daarom is de rechte weg tot genezing, niet dat we de doctoren, maar dat we den eenigen Medicijnmeester aanloopen, in een oprecht gebod breken met de zonde, waaruit de ziekte opkwam, en alzoo van Gods almachtige inwerking op ons lichaam, zonder tusschenkomst van middelen, herstel van gezondheid inwachten.

Het is deze voorstelling, die thans ter toetse moet komen, omdat ze rechtstreeks met het vraagstuk der gemeene gratie samenhangt. Gemeene gratie toch beduidt juist, dat God de Heere, uit louter barmhertigheid, ook afgezien van de genade der zaligheid, gemeene middelen tegen de gemeene ellende, of wil men, tegen de gemeene gevolgen der zonde, verordend heeft. Zij daarentegen, die het gebruik van middelen ter bestrijding van krankheid afkeuren en zelfs zondig noemen, ontkennen hierna de bestaen van zulk een gemeene gratie, en zijn van oordeel, dat het aanwenden van gemeene middelen om de gemeene gevolgen der zonde te bestrijden, een ingaan tegen God is, een pogen om zijn oordeel over ons te breken, en alzoo een daad van opstand en roekeloos verzet. Hun meening en onze belijdenis van de gemeene gratie staan alzoo in beginsel tegen elkander over.

Is het God zelf, die den strijd tegen den vloek, d. i. tegen alle gemeene ellende, als gevolg van den val, opneemt; is zijn gemeene gratie, in wezen en bedoeling niet anders, dan een bestrijden van den vloek om dien te temperen en te verzachten; en is Hij zelf het, die de middelen daartoe uitgedacht en verordend heeft, — dan natuurlijk is het de roeping van Gods kind, om evenals zijn Vader in de hemelen tegen dien vloek in te gaan, en in gehoorzaamheid aan God de middelen op te sporen en te ontdekken, die zijn God daartoe aangaf, en als hij ze ontdekt heeft, die met zorg en ijver aan te wenden. Is daarentegen de vloek alzoo door God gewild, dat hij, volgens zijn bestel, ongetemperd en onbestreden op ons drukken moet, dan zijn de middelen, die we tegen de gemeene ellende aanwenden, niets dan verzuimen van menschen, of sterker nog, ingeven van den boze, waarmee de ongelooovigen zich tegen het oordeel Gods aankanten, en dan natuurlijk past het Gods kind, al zulk gebruik van middelen te verfoeien, ze van zich te doen, er zich tegen te verzetten, en zich lijdelijk aan het oordeel te onderwerpen, tenzij het Gode believen mocht, door een rechtstreeksche genadedaad, hem als zijn uitverkoren kind van het lijden te bevrijden.

Dit tweerlei standpunt staat lijnrecht tegen elkander over. Deze beide voorstellingen dilden geen verzoening. Ze laten geen vergelijk toe. En daarom is het zoo van het hoogste belang, dat we in deze gewichtige zaak tot een zuivere, heldere oplossing komen. Gelijkt het nu toch staat, maakt de man, die „den docter afwijst en alleen op God vertrouwt,” zelfs op hen, die voor zich zelf nog medicijnen gebruiken, nog maar al te dikwijls den indruk van een hooger vreemdelijkheid. Men zou het ook wel zoo willen, maar men heeft er het geloof niet voor, en houdt zichzelf dus voor een die in vreemdelijkheid te kort schiet. En dit nu mag niet, is het verwerpen van de medicijnen *groot*, dan moeten we allen ze verwerpen, want waarlijk *vroem* te zijn, is voor Gods kind de hoogste eereitel. Blijkt daarentegen, dat het juist van Godswege plicht is, om ze wel te gebruiken, en dat Hij het gebruik der middelen wil, dan is het *onvreem*, ze niet te gebruiken, en moeten zij, die zich hieraan schuldig maken, deswege worden bestraft, als behept met een „eigenwilligen godsdienst van het lichaam niet te sparen,” en daarmede afdoelende van de paden des Heeren.

In verband hierna met nu plaatsten we boven dit opstel Gen. 3: 21, waarin we lezen: „En de Heere God maakte voor Adam en zijne vrouw rokken van vellen, en toog ze hun aan.” Nu gaan we op de uitlegging van deze plaats niet in. Dit zou ons te ver afleiden. Het is er ons alleen om te doen, om uit deze mededeeling het feit af te leiden, dat blijkens deze daad des Heeren, God zelf de menschen onderwezen heeft, om tegen de gemeene ellende, die het gevolg der zonde is, middelen aan te wenden. Natuurlijk houden we ons hier niet op bij hen, die niet gelooven wat hier staat, of het overdrachtelijk verklaren. Wij handelen hier alleen met hen, die met ons het verhaal uit de eerste hoofdstukken van Genesis aannemen en gelooven als de waarachtige mededeelingen, van feiten, die alzoo werkelijk plaats grepen. En dan, men zal dit moeten toestemmen, is deze mededeeling niet alleen uiterst belangrijk en leerrijk, maar zelfs beslissend. Het lijdt toch geen tegenspraak, dat in het Paradijs alle kleeding of bedekking ondenkbaar was. God schiep den menschen naakt, niet met de bedoeling dat hij zijn vormen bedekken, maar dat hij ze vertoonen zou. En dit kon in den staat der reinheid, omdat elk gevoel van schaamte afwezig was. „Adam en zijn vrouw waren naakt, en zij schaamden zich niet.” Ter-

stond na hun zonde daarentegen had het gevoel van schaamte hen zoo machtig aangegrepen, dat ze, hoezeer met hen beiden alleen zijnde, en wetende dat geen oog der den heiden bespieden kon, nochtans terstond zich een bladerenbedeksel om de lenden vlochten. Zij waren dus de eersten, om aanstonds tegen de gemeene gevolgen der zonde, een uitwendig middel te gebruiken. Had nu God dit niet gewild, mocht dit niet, was dit afkeuringswaardig, dan had er moeten staan: „En de Heere God nam de vijgebladeren, waarmee zij zich omgord hadden, van hun lenden weg.” Maar, zie, dit staat er niet. Er staat veel eer juist het omgekeerde. Het vlechtzel van bladeren is in zijn oog ongenoegzaam. Hij weet, dat het niet alleen de schaamte is, waartegen ze zich zullen te bedekken hebben, maar dat, als gevolg van den vloek, ook de koude hen zal aantasten. De atmosfeer van het Paradijs, met haar gelijkmatige zachtheid, ging teloor. Kijlden en vocht zou de zoelte vervangen, en voor 's menschen welstand, keer op keer, bedekking en verwarming van het veege, brooze lichaam noodig zijn. En nu zegt God niet: In die koude is mijn oordeel. Die koude is om der zonde wil. Die koude moogt ge niet bestrijden. Daar moogt ge geen middelen tegen aanwenden. Neen, in het minst niet.

Maar, juist omgekeerd, komt God zelf den mensch het middel, dat hij moet aanwenden, hem wijzen. De dieren hadden hun vacht. Die bekleedde God rechtstreeks. Maar de mensch was naakt. En nu neemt God zulk en vacht van de dieren, en hangt ze Adam en zijn vrouw om. Niet, gelijk men het wel afbeeldt, als een vacht, die om de lenden hing, en daar het vijgeblad moest vervangen, maar als een *ketoentje*, d. i. als een om de schouders gehangen kleed, evenals wij bij een man nog van een *rok* spreken, die zijn bovenlijf bedekt.

Er is hier dus wel terdege sprake van *bekleding*. Die bekleding van het lichaam moest als bedeksel tegen de koude dienen, en was alzoo een middel dat God den mensch aanwees en omhing, om een der rechtstreeksche gevolgen van den vloek te bestrijden. De naaktoelopers te Amsterdam, in de 16e eeuw verstonen hier niets van; maar ze waren toch in zoover consequent, dat ze, wanende boven de gevolgen van den vloek verheven te zijn, alle middel ter bestrijding van den vloek verwierpen. Doch, wat hiervan zij, zooveel staat vast, <sup>1</sup> dat de koude en de vacht niet bestonden in het Paradijs; <sup>2</sup> dat ze tengevolge van zonden en vloek over deze aarde kwamen; <sup>3</sup> dat God wel verre van te willen, dat de mensch zich hieraan lijdelijk onderwierp, zelf zich opmaakt, om ze te bestrijden; <sup>4</sup> dat Hij zelf daartoe het middel uitdenkt en aanwendt; en <sup>5</sup> dat Hij den mensch tegelijk onderwijst, hoe hij de gevolgen van den vloek ook voortaan bestrijden zal en moet. En zoo staat het dan vast, dat van het begin der menscheelike historie aan, volgens de onderwijzing der Heilige Schrift, de vloek en de gemeene ellende, iets is, waaraan we ons niet lijdelijk *mogen* onderwerpen, maar dat we te bestrijden hebben met alle middelen, die God daarvoor ter onzer beschikking stelt.

1) When Mr. N.—realized the state I was then in, he said to me: „You are adhering too closely to the letter, you must depend more on the spiritual. You must study the Science of Being, think not of healing disease but of healing sin.” I caught his meaning on the instant. I found I had been working in the wrong direction, by giving more thought to the physical than to the spiritual. My main, and only object, seemed to be to get healed from the so-called gout; employing the treatment through Mind, as if it were a drug. I thought only of my recovery from pain and lameness, expecting to be healed instantaneously, and wondering all the while why I could not arise and walk a perfectly healed man. To my surprise, I found that the understanding of the letter was only the human aid to prepare me for the understanding of the spiritual, and as it were, the stepping stone to spirituality, and that if I stopped at that point of progress I would never be permanently healed. For the letter alone cannot heal. My eyes were now opened. I realized that fear, sin and mortal belief were at the bottom of the difficulty. Destroy sin, and I would be free from all disease.

Then the question arose in my mind: How do I sin? I try to get right with all men, on all occasions. I don't think I am such a great sinner. I have no very bad habits. I don't get drunk, carouse and blaspheme. I certainly am better than most men! I try to follow the Golden Rule. Why then should I be compelled to pass through all of these years of misery? Do I bear the least malice against any man? I could not say No to that. Do I nurture any feeling of revenge, intending some day to get even with any one who had seemingly done me an injury? I could not exactly say No to that. Do I envy any man? Yes! Do I love all men? A *Me No*. Would I push resentment so far as to take life? Certainly not. Do I try to control my appetites and passions? They control me often more than I control them. Have I any other aim of life but to „Eat, drink and be merry, for to-morrow we die”? Well, when we get right down to bottom facts, and brush away the spangles that decorate our mortal life, that is about the way most people are living, including myself.

Thus I continued to question myself, until I found I was not half as good a man as I thought I was, and that I disobeyed God's law every day of my life. I had not yet looked beyond the physical. Who am I? What am I? Am I a mortal or an immortal man? I must be one or the other? I know that both could not be real. Which was the real; the finite, matter, body, who had a beginning, and will have an ending, or the infinite, God's idea, who never had a beginning, and never will have an ending? If the matter-body, without the mortal senses, cannot think, talk, move, or experience pain, it must be the mortal senses alone, and not the body that cause sin, sickness, pain and death. It cannot be matter, for matter is nothing without the mortal senses. It therefore must be the mortal senses, alias, the carnal mind, that cause sin. What is sin? Error, evil, the opposite of Truth or Good! Destroy sin to mortal consciousness, and Truth has no opposite. All will then be real, and there will be no sin, sickness, pain or death. How can we destroy sin? By declaring and realizing that God only is real; that God has no mortality; that He is omnipotent, omnipresent and omniscient; that He is All in All, and there can be nothing real beside Him, His idea and His eternal verities. All else is illusion. Ah! But I hear you ask the same question that I did. What is meant by unreality? Is it possible for one to declare that he has no pain, that pain

is unreal, a lie, when at the same moment he is apparently suffering its torments? I say Yes. Mortal mind can only hold one thought at one and the same instant. Pain is only a belief. If one should deny the belief and the existence of pain in thought there would be no pain during the instant of that thought. Now continue to hold that thought of denial, and disabuse yourself of your own mortality. Transfer the thought to Spirit, for God is Spirit. Realize that you are the spiritual man, call on Spirit continually, keeping Spirit in the thought; and you will have no pain during the continuance of that thought. Spiritual thought will supplant the mortal belief of sin, sickness and death; and in proportion to the inflowing, and the holding of the Spiritual thought, will the mortal thought be destroyed. Sin and sickness will disappear, and we will become more and more spiritual, until we ultimately reach a state of perfect harmony, which is Heaven. Often, it may seem difficult to the beginner in Science, to take in and hold that instant spiritual thought, and to experience that instantaneous change from the unreal to the real. It can only be attained by persistent spiritual desire.

1) *Constant denial in words only, without the spiritual thought, will not affect anything.* When I ceased to realize, that my only object in submitting to Christian Science treatment was to be healed from gout, and from that alone, employing the treatment as if it were medicine administered by a physician, I determined to seek the real cause of my trouble, and having found it, I became a new man. The Science of Being, that is the knowledge of my true existence as a spiritual, not a material, or mortal man had first place in my thought. Fear was destroyed, chemicalization disappeared, and spiritual thoughts filled me. The existence of disease, passed into nothingness, and from that moment, God with all of His verities, became my all, and now the gout has been totally destroyed. So it will be with you, when you give up the idea of wanting to be healed only from pain and lameness. You cannot accomplish thought healing, without a struggle. For old mortal thought will grieve his claims a thousand times a day, in almost as many shapes. Have your armor always on! Be prepared to deny in thought, the reality of sin and sickness. Deny the reality of your mortal existence. Declare in thought, that you being immortal, it is impossible for you to experience sin, sickness, or death; for the purely spiritual man is eternal, and can never suffer the pang of mortality. Let these thoughts ever fill you, and you will continue to advance in spirituality.

## „De welstand van zijn gansche zaad.”

Want de Jood Mordechai was de tweede lijn den koning Ahasveros, en groot hij de Joden, en aangenaam bij de menigte zijner broederen, roekende het beste voor zijn volk, en sprekende voor den welstand van zijn gansche zaad.

Esther 10: 3.

Veel kleine zielen zijn kosmopoliet, uit krachtige persoonlijkheid sprak in den regel een sterk nationaal besef.

Zie het aan Mozes, die prins der eere in Egypte had kunnen zijn, maar in wien het bloed van Abraham, Isaak en Jakob zoo prikkend tintelde, dat hij liever Israels smaad inronk, dan groot aan het hof der Pharaos wilde zijn.

Zie hoe, onder de belediging des Nieuwen Testaments, schier nog sterker in Paulus, die in een noggenlijk van verbijsterende liefde voor zijn Israël schreef: „Ik zou zelf wel wenschen verbanen te zijn van Christus, voor mijn broederen, die mijn maatschap zijn in het vleesch”.

En wilt ge iemand tusschen Mozes en Paulus in, eveneens uit de Schrift, vestig dan uw aandacht eens op den Jood Mordechai.

Die Mordechai was maar niet een gewoon Jodenmens, die langs Suzans straten dreutelde, maar een vroom en doorkundig staatsman; iemand, dien wij in de klasse der Marxisten van St. Aldenonde of der Gladstones zouden plaatsen. Niet alleen een fijn diplomaat, die Haman schalkmat zette, maar ook een schrandere bewindvoerder, een tijdlang eerste minister van den machtigen koning Ahasveros, die regeerde over 127 provincien van Indië tot Mooreland (Esther 1: 1). Hij was groot in het huis des konings, en zijn gerucht ging uit door alle landeschen (wat in die tijden zonder couranten of pers wat zeggen wilde), en, zoo lezen we verder, „die man Mordechai werd aldoo groter” (9: 4). In pracht en met staatsie, bewoog hij zich door de straten van Ahasveros' hoofdstad. Hij droeg een hemelsblauw kleed over een wit satijnen onderkleed, en over het hemelsblauwe kleed een purperen mantel, ons rood, wit en blauw, en op zijn hoofd fonkelde een diadeem van edelgesteenten (8: 15).

Dus niet als een ordinar Jodenmens, maar als den grooten, gevierden staatsman, die onder den koning van Indië tot in Afrika het bewind voerde, hebt ge den machtigen Mordechai u voor te stellen.

En man, voor wiens wenk en woord alle vorsten, en stadhouders en landvoogden beedden, „want de vreeze van Mordechai was op hen gevallen” (9: 3).

En van dien krachtigen, machtigen man nu, die, Jood van geboorte, over gansche koninkrijken zeggenschap had, van dien nu lezen we, d. a. b. te Suzan, in het koninklijk paleis, er niet aan dacht wereldburger of kosmopoliet te worden, maar, trouw aan het nationale bloed, „dat goede voor de Joden zocht en sprak voor den welstand van zijn gansche zaad” (10: 3).

Tegenwoordig willen de kleine zielen en lagere geesten dit anders.

Nationaal gevoel heet een vooroordeel, liefde voor zijn volk een aangepnat verzuim van menschen.

De kleine zielen onder de grooten der aarde trekken, om belasting te ontaigen, de grenzen over, niet om een nieuw vaderland te zoeken, maar in vaderlandloosheid hun eere te stellen.

De kleine zielen onder de lagere standen laten zich opweeppen door woelzieke volkenmenner, om den welstand, niet van hun gansche zaad, maar van hun soort, hun stand, hun klasse boven den bloei en de eer van het vaderland te stellen.

En de kleine zielen onder de middenklasse, zitten in hun biervuizen en wijnhuizen te spotten met wat aan ieder vaderland heilig is.

Maar zoo zijn de wezenlijk groote mannen en groote vrouwen niet. Er mag hier of daar een enkel man van bekeekens zijn opgestaan, die door jammerlijke volksverhoudingen of ellendige averechtse toestanden verleid werd, om tegen zijn land en volk te spreken, maar als regel sprak in deze soort mannen en vrouwen het nationaal gevoel, ernst, luud, en sterk.

Dat besef, dat gevoel nu is van God. Het komt uit de vlakte van Sinear, waar God despraken verward en de volken gedeeld heeft. Of, liever nog, het komt uit Noachs arke, toen Noachs leven zich in drie vertakkingen verdeelde, en uit die drie, naar vaste wet, zich nieuwe ondervertakkingen van natien en volken hebben afgezet. Zoals ge het gevoel voor vader en moeder iemand niet aanpraat, maar het bloed verslapt is, waar het niet vanzelf in spreekt, zoo ook is het nationaal gevoel iets mystieks; iets dat in het bloed zit; iets dat vanzelf opkomt; en daarom iets, dat ge wel veel verzwakken en onderdrukken kunt, maar dat in kiem er altoos in blijft zitten, omdat God het er in gelegd heeft.

Of hebben we het niet nog onlangs bij onze nationale feesten gezien, tot wat machtigen stroom dat nationaal besef kan aanzwellen, zoodra het maar even in beweging geraakt en de harten vermeerst.

Een man als Mordechai zocht den welstand van zijn gansche zaad.”

Hij koos zijn vrouw, hij koos zijn vrienden, hij koos zijn helpers, maar hij koos niet zijn vader en zijn moeder, niet zijn kinderen, niet zijn broeders en zusters, niet zijn familieleden, niet zijn nicht Hadassa (2: 7), en zoo ook koos hij niet zijn volk en Israels zaad.

Die allen ontving hij. Die gaf God hem. Die had hij, zoals ze hem waren toebedacht, buiten zijn eigen toedoen om. Daar had Mordechai niets over te zeggen. Daar kwam geen keur of goedvinden bij tepas. Die had hij te nemen, zooals God ze hem had toebedeeld.

En dat nu juist geeft aan al deze banden het heilige karakter.

Niet door eigen keus, maar naar Gods beschikking.

De Joden waren in dien tijd een verachte hoop ballingen. Er waren ook onder de toenmalige Joden zeker hoogst onaangename, vervelende menschen, lage wezens, die den naam van Israël schande aandeden.

Maar naar dit alles had Mordechai niet te vragen.

Hij was uit het zaad Israels. Israël was zijn volk, zijn natie, zijn zaad. En daarom, zonder keur of onderscheid, werkte zijn nationaal gevoel voor al wat Jood was.

Hij zocht den welstand van zijn gansche zaad. En zoo ook hebben wij, als uit Nederlandsch bloed gesproten, in heel de Nederlandsche maatschap onze eere te stellen, en zonder keur of eenige verkiezing voor al wat Nederlandsch in oorsprong is, het goede te zoeken.

Versta dit niet verkeerd.

Het wil niet zeggen, dat de gezinsband niet nog nauwer klem, en voornamelijk, dat de geestelijke maatschap in Christus niet nog heiliger karakter draagt.

Natuurlijk er zijn banden en banden, en niet elke band is van even gelijke waardij.

En veel minder nog beduidt het, dat ge hetgeen in het Nederlandsche karakter, of in het zaad onzes volks, slecht en liederlijk is, ter wille van het nationaal gevoel, door de vingers zult zien.

Gods wet gaat boven alles.

Maar wat het wel beduidt, is, dat ge den band des bloeds, die in nationale maatschap met al wat uit volk sproot, verbindt, noch verzaakt noch verloochent noch werkloos laten zult.

Ge hebt als kind van uw volk, het goede van dat volk te bedoeien, en in uw eigen persoon en leven, voor uw aandeel, den welstand, zoo maatschappelijk als geestelijk, van dat volk te verhoogen.

En dit nu doet ge, door uw voorbeeld en door uw persoonlijk optreden. Dat doet ge door te stemmen wat door meerderen ten beste van dat volk ondernomen wordt. Dat doet ge door tegenover den buitenlander onze eere op te houden. Dat doet ge door onze nationale herinneringen levendig te houden. Dat doet ge bovendien door in het hart der natie het Kruis van Christus te planten en te strijden tegen de zonde van uw volk.

Zeker, voor wie tot een zoo machtig en groot volk als de Deutsche of Engelsche natie behoort, is dat gemakkelijker en spreekt dat meer.

Maar ook hierin hebt ge Gods beschikking te eerbiedigen. Hij heeft ons voortgebracht, om op den ganschen aardsbodem te wonen, bescheiden hebbende de bepalingen van hun woning” (Hand. 17: 26).

En vraagt ge nu, wat dit nationale in ons leven wil en bedoelt, oordeel dan zelf, of het niet de ééne groote les van zelfverloochening en liefde is, die ons ook hierin geleerd wordt.

Ons ik roept zoo oversterk in ons leven.

Ge merkt dit zoo niet, omdat het bijna bij allen zoo is. En als er geen hindernissen op den weg waren, zou dat ik maar al doorgelopen, peeren, tot het heel de wereld achter zich had, en dat ik over alles triomfeerde.

Uit zich zelf wil ik geen grenzen.

Maar nu komt God, en stelt grenzen, en doet u gevoelen, dat ge, ja, een eigen persoonlijkheid zijt, en zijn moet; maar dat ge tegelijkertijd deel van een geheel zijt, en naar dat geheel u hebt te schikken, voor dat geheel hebt te leven, en in het leven voor dat geheel een hooger geluk hebt te zoeken.

Dit nu is de liefde in haar breedste vormen. Veel zij, niet om als de vrek het in de schat, van uw ik op te sluiten, maar om het te geven aan dat geheel waarvan ge deel en lid zijt.

Uw schat niet voor u houden, maar besteden. Toewijding kennen. Leven voor een doel dat buiten uw eigen engten kring ligt.

En die liefde nu groeit op tweerlei wortel. De ééne geestelijk. Dat is de liefde die uit het gebroken hart en uit den verslagen geest opwelt. De liefde die naar God dorst, en die God zoekt in de zinnen.

Die liefde komt niet van den huishoud, en komt niet uit familiebanden, en komt niet uit het nationaal besef, maar alleen uit de werking van den Heiligen Geest.

Maar opdat ons hart zich voor die hoogste liefde voegen en schikken zou, er op zou worden voorbereid, er neiging toe zou erlangen, heeft God ons ook banden aangelegd, die uit de natuur werken.

En die banden nu liggen gestrengeld, ten eerste in uw gezinsleven, ten tweede in uw familieleden, en dan voor alle volksgenooten saam in dat rijke, machtige nationale besef, dat God zelf geplaatst heeft in het hart van heel een volk.

het leven goedend is wie hij in i keer en cor natie in he 38. op onde Gereformeerde zondere ad In het es op de No tigen, die zondeheid met welke deuzellen, d en darmia zakelijk on ben; ter u leider bij u ook iching In het is er uit te omtrent ten hier e eigen lectij plaats geha In het e rechtstreeks aan Nederl knia of in en die tell afzonderlijk met de St Wezel, te E in de Nede Ten sloth hoe geheel volgens wel lik alles b gansch andi nwerken; i na het mid hier uit Fra vingen teg eenigen teg heerschend haafte werd, karakter ka Calvinisme In de di de Vrije U niejaar, kw met 113 stu nen, 17300 van 8 voor e en 3 voor e dus nu 117 heid, 21 vo en 3 die de de Rechten die vijf jaar denten in t men in sou thans ter be der is inge studenten in digle studie Java wensch reeds met e geopen is, onder leidn Javamech o Ten besli Dr. A. Kny tenland is, oogenblik al overgedragen

Wij zijn dat deze re te lang tij Dan zal de nog duidel Prof. Rutge land betwe

Voor I

Ingekomen heer G. To f i, gevonden

Dringend scholen te i te willen der boeken, oude

Kostwijk.

Over de o bij de ovan Vrije Univer

Batavia:

In den nam gers, van de wrochte en ee

toelief van malle, voorwa Het was de e dracht van b

tratrike en a yeve vluchteln io aanraking onderscheiden had in de b

Libertijnisme, door zijn advi de Nederlands goeueend heeft af voor het la

koode voorst matie in oorsp Calvinisme in ingevoerd.

Aan tal v inden worden we voor het

lijke sluchtelij vrouw, maar bedwang had

dan Calvijn z dikanten niet waar Calvijn e

Calvinistisch is ook de besch Gereformeerde en Nederlands

Overheid zoel twisten; verde die vergaangen een oordeel Ge

raij zelve, m dezes tijd, aan valt niet ver

zongen, piep over allerlei za malen dreigde

aan de orde tijd niet uitdie werd tegen hi

wederom ande treden; wij zij voor t leven, i